

A HAZAI BÁNYÁSZATON KÍVÜLI ROBBANTÁS-TECHNIKA TÖRTÉNETI FŐBB ADATAI

DDr. Mueller Othmár

a hadtudomány kandidátusa

1. **1834.** A kazán-szorosban lőporos robbantással végzett folyószabályozás. (4000m³ több ütemben) Vezette: Vásárhelyi Pál. A Vaskapu szabályozást robbantások segítségével később 1890.-ben folytatták és 1896.-ban fejezték be.
2. **1865.** Aradon megindul Dobiaschi J. gyárában a haloxylin- gyártás. Összetétel: 75 súlyrész kálisalétrom, 15 sr. fűrészpor, 8, 33 sr. faszén, 1,67 sr. vörös vérlugsó.
3. **1865.** (?)Aradon megindul Dobiaschi J. gyárában a „biztonsági gyújtózsínór” gyártása.
4. **1870.** (?) A margitszigeti nagyszálló alapozásánál az ősfák tuskóit a műszaki ezred budai zászlóalja villamos gyújtású dinamit-töltetekkel robbantotta ki.
5. **1870.** Tuskó-irtási kísérletek Nagyvázsönyben a dinamit-töltetek méretezésének meghatározására. Végezte Dr. Berg főerdő-tanácsos.
6. **1871.** (?) óta gyártják a zurányi lőporgyárban (Moson- megye, most Zurndorf) a meganitot (60 % nitroglicerin, 20 % nátronsalétrom, 10 % nitrált fa, 10 % nitrált dióhéjliszt).
7. **1875.** (?) Mohácsnál a Dunába süllyedt, téglával rakott fa-hajó víz alatti szétvetése gur- dinamittal. Végezte Michna utász- százados.
8. **1880.** (?) Bercsei Lajos feltalálja az azotin nevű „robbantó port”, melynek összetétele: „nátronsalétrom, kén, szén és petróleum maradványok”. (Gyártják Nagybán és Topánfalván).

9. **1884.** XVII. t. c. 10. és 20. §-ai engedélyhez kötik „robbanó anyagoknak iparszerű előállítását és iparszerű ?
- 10.**1886.** augusztus 18-án a pancsovai folyammérnöki hivatal elvégeztette a Temes-en elsüllyedt 2000 q-ás vas-uszály 10 m mélységben fekvő tömbjének felrobbantását 100 kg „pléh- szelencébe” töltött I. oszt. gelatinedynamittal.
- 11.**1890.** óta gyártják hazánkban (hol, ki?) a „progressit biztonsági robbanóanyagot” melynek alkotórészei: 94 r. ammonsalétrom, 6 r. anilinsó”.
- 12.**1890.** évi 40. 302. számú belügyi m. kir. miniszteri rendelettel szabályozták tételesen „a robbanó anyagok gyártását, raktározását, forgalomba hozatalát és szállítását”.
- 13.**1896.** (?) Fülöp István a Pest-megyei Erzsébetfalván „robbantó-por gyárat” létesít, melyben a „fülöpít”-et gyártják. Állítólagos összetétele „40 % lótrágya, 40 % salétrom, 20 % kén és kevés ultramarin”.
- 14.**1896.**-ban Csánk E. F. szerkesztette meg az un. akkumlátor- gyújtógépet az asparni „első osztrák aknagyújtó-gyárban”.
- 15.**1897.** Leégett és megszüntette üzemelését Prohászka Ignác óbudai robbantópor gyára. Itt Prohászka „petrolit”-jét gyártották, mely „kálisalétrom, kén, fa-liszt és coakspor (kokszipor)” összetételű volt. Más források szerint „a kálisalétrom nátronsalétrommal, a fekete szén barnaszénnel és cserrel, a kén pedig közönséges antimonnal pótoltatott”.
- 16.**1902. november 23.** A zúzott kővel megrakott, elsüllyedt „Gizella” fa-hajó víz alatti szétvetése dynamittal. Végezte a visegrádi kincstári kőbánya-kezelőség mérnöke.
- 17.**1903.** Megjelent a „Gyakorlati robbantó technika kézikönyve”. Írta: Schaffer Antal mérnök.
- 18.**1908.**-ban kezdték meg Trencsénben a titanit gyártását. „Összetétele: 88-90 % ammonsalétrom és 10-12 % curcuma szén”.

- 19.**1910.** Megjelent a „Lőpor és robbanóanyagok” című könyv. Írta: Arday Géza utász-százados.
- 20.**1916.** tavaszán megindul a magyaróvári lőporgyár termelése. A gyár az első világháború után felszámolásra került.
- 21.**1920.** januárjában Csepelen megindul a Zurányból (Zurndorfból) áttelepült üzemben „Magyar Robbanóanyaggyár” néven az ammonsalétrom-alapú robbanóanyagok gyártása, ez később Peremartonban folytatódik.
- 22.**1923. április 22.-én** megkezdí a paxit üzem a termelést az 1822. április 17.-én alapított peremartoni Ipari Robbanóanyaggyárban.
- 23.**1923.-ban** kezdte meg Nagytétényben az új gyutacsüzem az 1922.-ben megalakult „vadásztöltény-, gyutacs- és fémárúgyár Rt.” keretében.
- 24.**1923.** novemberétől kezdve nitroglicerint és dinamitot is állítanak elő a peremartoni Ipari Robbanóanyaggyárban.
- 25.**1924.** szeptemberében megkezdik a gyújtózsínór gyártást a peremartoni Ipari Robbanóanyaggyárban.
- 26.**1925.** márciusában megindul a lőporgyártás a peremaroni Ipari Robbanóanyaggyárban.
- 27.**1928.-ban** megkezdí üzemelését a balatonfüzfői „Nitrokémia” Ipartelepek lőporgyára, mely az 1921. október 6.-án alapított „Magyar Lőporgyárüzem Rt” megbízásából épült.
- 28.**1941.** Az első szerkesztett robbantási biztonsági előírás megjelenése. (Eger, a felsődernai ásványolaj-üzem robbantást végző felvigyázó lőmesterek részére).
- 29.**1942. július 2.-án** (78. e. oszt. 137. 404) szabadalmat kapott Makray I. (Nagybánya) olyan gipsz kötőanyagú fojtásra, mellyel gyors repesztő-munka végezhető, mert a töltet behelyezése után a robbantásra hamar sor kerülhet.